

KPS – 4101-02-02/2013

P/13/110

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

i tytuł kontroli

P/13/110 – „Zatrudnienie socjalne jako instrument działań na rzecz rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej oraz wzmocnienia aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”

Jednostka prowadząca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

Kontrolerzy

1. Jacek Rupert, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85508 z dnia 2 maja 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 1 - 2)

2. Stanisław Chrzanowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85514 z dnia 27.05.2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 3 - 4)

Jednostka kontrolowana

Centrum Integracji Społecznej w Chełmie, 22-100 Chełm, ul. Połaniecka 10

Wzrost jednostki kontrolowanej

Katarzyna Sokołowska, Dyrektor Centrum Integracji Społecznej od 1 stycznia 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez Centrum Integracji Społecznej w Chełmie (dalej CIS lub Centrum) działań w latach 2011-2012, mających na celu reintegrację zawodową i społeczną osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym². CIS w badanym okresie, wykorzystując środki otrzymane z budżetu miasta Chełm oraz środki unijne zorganizował zajęcia integracji zawodowej dla pięciu grup zawodowych: opiekuńczo-porządkowej, kulinarno-porządkowej, porządkowej, remontowo-porządkowej i fryzjerskiej, tj. dla zawodów najbardziej poszukiwanych na terenie Chełma. Uczestnictwo w zajęciach w Centrum wpłynęło pozytywnie na umiejętność pełnienia ról społecznych i rodzinnych przez osoby z najsłabszych grup społecznych.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętej kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

² Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 j.t. ze zm.

Stwierdzona w wyniku kontroli nieprawidłowość dotyczyła prowadzenia szkoleń w grupach, w których na jednego prowadzącego szkolenie przypadało więcej niż 5 uczestników Centrum, co było niezgodne z art. 11 ust. 3 ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

Jednocześnie NIK zwraca uwagę na fakt, że CIS w Chełmie osiągnął w latach 2011 – 2012 dużo niższe od planowanych we wniosku o uzyskanie statusu efekty działania. Wskaźnik osób z danej edycji które usamodzielniały się ekonomicznie w 2011 r. wynosił³ 22,7 %, a w 2012 r. wynosił⁴ 13,5 %. We wniosku planowano usamodzielnienie ekonomiczne 50% uczestników. Należy ponadto zauważyć, że w latach 2011-2012 liczba osób, które usamodzielniały się ekonomicznie spośród byłych uczestników programów konkursowych⁶ (21) była o 425 % większa od liczby usamodzielnionych byłych uczestników programów systemowych⁷. Uczestnicy Centrum podzieleni byli na dwie grupy o różnym programie reintegracji i różnym poziomie finansowania (środki wykorzystane na programy konkursowe były dwukrotnie wyższe).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Przygotowanie organizacyjne Centrum Integracji Społecznej w Chełmie do realizacji zadań w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej

Opis stanu faktycznego 1. Centrum Integracji Społecznej zostało powołane⁸ przez Prezydenta Miasta Chełm od dnia 1 czerwca 2006 r. jako gospodarstwo pomocnicze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie (MOPR).

W 2011 r. CIS było pięciokrotnie kontrolowane: trzy kontrole zlecone przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie (jedna planowa i dwie wizyty monitoringowe) i po jednej zleconej przez Prezydenta Miasta Chełm i MOPR). W 2012 r. jedną kontrolę przeprowadził MOPR. W I półroczu 2013 r. podmioty zewnętrzne nie kontrolowały CIS. Tylko jedna kontrola wykazała nieprawidłowości. Była to kontrola kompleksowa w zakresie realizacji dochodów i wydatków, gospodarowania rzeczowymi składnikami majątku w oparciu o obowiązujące przepisy w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r. zlecona przez Prezydenta Miasta Chełm w lipcu 2011 r. Stwierdzono nieprawidłowości dotyczące realizacji budżetu, które zostały usunięte⁹ w ciągu 30 dni.

Dyrektor CIS zaplanowała na lata 2011-2013 i przeprowadziła kontrole wewnętrzne problemowe i sprawdzające dotyczące gospodarki finansowej, przestrzegania zasad postępowania o udzielenie zamówienia publicznego i prowadzonej dokumentacji na stanowiskach pracy. Nie stwierdzono uchybień.

(dowód: akta kontroli str. 34 - 49)

2. Na wniosek Prezydenta Miasta Chełm z dnia 29 września 2005 r. Marszałek Województwa Lubelskiego przyznał decyzją z 25 kwietnia 2006 r. (tj. prawie po 7 miesiącach od złożenia wniosku), status Centrum Integracji Społecznej gospodarstwu pomocniczemu przy Urzędzie Miasta Chełm (na okres trzech lat). Decyzją z 4 maja 2009 r. Wojewoda Lubelski przedłużył status Centrum na okres pięciu lat.

³ W 2011 r. 66 osoby pozytywnie zakończyły szkolenie, z czego 15 osób usamodzielniało się.

⁴ W 2012 r. 74 osoby pozytywnie zakończyły szkolenie, z czego 10 osób usamodzielniało się.

⁵ Zawierając umowy, uzyskując uprawnienia emerytalne, odbywając staże.

⁶ Z udziałem środków unijnych.

⁷ Opracowanych lokalnie i finansowanych tylko z budżetów lokalnych.

⁸ Zarządzenie nr 855/06 z dnia 18 maja 2006 r. Prezydenta Miasta Chełm w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie CIS działającego w formie gospodarstwa pomocniczego Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie.

⁹ Pismo nr CIS.0615/27u/11 z 17 sierpnia 2011 r.

Z dniem 1 stycznia 2011 r. Rada Miasta Chełm przekształciła CIS w jednostkę budżetową¹⁰. W działalności Centrum od 2006 r. nie było przerw.

(dowód: akta kontroli str. 55 - 126, 211, 215)

3. Centrum jako jednostka budżetowa, pokrywała swoje wydatki bezpośrednio z budżetu Miasta Chełm i odprowadzała do tego budżetu uzyskane dochody. Podstawą gospodarki finansowej stanowił roczny plan finansowy. Dla działalności Centrum wyodrębniono ewidencję analityczną i rachunek bankowy, pozwalające na wyodrębnienie przychodów, kosztów i wyników finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 13, 114, 132)

4. Przyjęte w użytkowanie pomieszczenia¹¹ i zakupione przez Centrum wyposażenie pozwalają na przeprowadzenie zaplanowanych zajęć zgodnie z przyjętym profilem i liczbą uczestników w poszczególnych grupach.

Całkowita powierzchnia Centrum wynosi 430,49 m². Do przeprowadzenia zajęć z uczestnikami Centrum służą następujące wyposażone pomieszczenia: dwie pracownie kulinarne, pokój rozmów indywidualnych, sala dydaktyczna, pracownia fryzjerska, dwie sale dydaktyczne, z których jedna wykorzystywana była jednocześnie jako pracownia komputerowa i warsztat grupy remontowo – porządkowej. Dla grup: opiekuńczo – porządkowej i porządkowej, pomimo że nie przydzielono im osobnych sal, również przygotowano wyposażenie. Uczestnicy korzystają także z czterech szaf ze schowkami zamykanymi na kluczyki i trzech łazienek w tym jednej z prysznicem i pralką.

W prowadzonej w trakcie kontroli edycji uczestniczyło 38 osób w pięciu grupach zawodowych: grupie porządkowej, remontowo-porządkowej, opiekuńczo-porządkowej, kulinarno-porządkowej (po osiem osób) i grupie fryzjerskiej (sześć osób). Uczestniczyli oni w: warsztatach motywacyjnych, psychoedukacji rodzinnej, warsztatach z doradztwa zawodowego, zajęciach z teorii zawodu, praktykach zawodowych, edukacji ogólnej i ekologicznej, zajęciach integracyjno-manualnych, zajęciach z podstawy obsługi komputera.

(dowód: akta kontroli str. 13 - 14, 127 - 128)

Wyposażenie Centrum zostało zakupione zarówno ze środków własnych jak i unijnych pozyskanych w procedurze konkursowej na łączną kwotę 251,6 tys. zł. W 2011 r. zakupiono ze środków własnych wyposażenie na kwotę 9,8 tys. zł, a w 2012 r. na kwotę 4,3 tys. zł. W ramach projektu „Nowa szansa” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej na wyposażenie wydano w 2011 r. 36,1 tys. zł, a w 2012 r. 0,1 tys. zł.

Zakupy na potrzeby realizacji reintegracji zawodowej poszczególnych grup: kulinarnej, fryzjerskiej i remontowo-budowlanej były dokonywane na bieżąco, z zachowaniem procedury realizacji zakupów¹². Odpowiedzialni za wykorzystanie produktów i narzędzi instruktorzy poszczególnych grup odnotowywali ich wykorzystanie w dokumentacji merytorycznej. Środki żywnościowe, kosmetyki, narzędzia i materiały budowlane były wydawane do bezpośredniego zużycia podczas zajęć. Centrum nie prowadziło magazynu.

(dowód: akta kontroli str. 212 - 213)

5. Centrum w latach 2011 - 2013 nie prowadziło działalności wytwórczej, handlowej lub usługowej, pomimo że we wniosku o przyznanie statusu planowano ich podjęcie już po pierwszym roku działalności. Ocena zgodności zapisów regulaminu CIS w Chełmie z danymi zawartymi we wniosku o przyznanie statusu Centrum (uwzględniając jego zmiany przesłane Wojewodzie Lubelskiemu), a w szczególności porównanie: planowanych rodzajów grup uczestników, do których skierowane są usługi

¹⁰ Uchwała nr LVI/504/10 z dnia 28 października 2010 r.

¹¹ Umowa użyczenia nr 02/2009 z 1 września 2009 r. została zawarta z Zespołem Szkół Ogólnokształcących nr 8 z Oddziałami Sportowymi na 5 lat. Nieruchomość stanowi własność Miasta Chełm. CIS refakturuje koszty za media.

¹² Zarządzenie Dyrektora Centrum Integracji Społecznej nr 13/11 w sprawie zasad udzielania zamówień publicznych o wartości nie przekraczającej wyrażonej w złotych równowartości kwoty 14000 EURO.

Centrum i rodzajów usług kierowanych do uczestników była utrudniona ze względu różną zawartość tych dokumentów i różny sposób ujęcia tych zagadnień. Wniosek sporządzono w 2005 r. a regulamin powstał w 2011 r.

Wniosek o przyznanie statusu Centrum przekazany w dniu 30 września 2005 r. do Wydziału Polityki Społecznej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego zasadniczo zawierał wymagane elementy wymienione w art. 4 ust. 1 pkt 1 - 12 ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 8 ustawy o zatrudnieniu socjalnym wniosek zawierał także planowane efekty działania (w części tabelarycznej zaplanowano usamodzielnienie ekonomiczne dla ok. 50% uczestników, a w części opisowej przewidziano – „pomoc w znalezieniu zatrudnienia po roku uczestnictwa w zajęciach CIS-u dla co najmniej 50% beneficjentów ostatecznych”).

W latach 2011 - 2013 CIS przesłał do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego 7 pism zgodnie z art. 5 ust. 4 pkt 1 ustawy o zatrudnieniu socjalnym z informacjami dot. rozpoczęcia, zmian i zakończenia poszczególnych edycji programu, liczby uczestników w poszczególnych programach oraz zmiany zatrudnienia pracowników CIS. Nie stwierdzono rozbieżności pomiędzy zapisami wniosku o nadanie statusu uzupełnionymi pismami i sprawozdaniami wysłanymi do Wojewody Lubelskiego w latach 2011 – 2013, a rzeczywistą realizacją programu reintegracji społecznej i zawodowej.

(dowód: akta kontroli str. 31, 60-97, 129 – 202)

6. Centrum organizowało zajęcia, wsparcie i terapię dla uczestników wykorzystując własnych pracowników merytorycznych oraz zatrudnianych pracowników na umowę zlecenie zawierając z nimi umowy na czas nieokreślony lub określony w miarę posiadanych środków i potrzeb. Prowadzili oni zajęcia z uczestnikami Centrum zarówno w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej. W poszczególnych latach CIS zatrudniało następujące liczby pracowników merytorycznych:

- w 2011 r. na umowę o pracę¹³ - 11 pracowników i na umowę zlecenie¹⁴ - 9 pracowników,
- w 2012 r. na umowę o pracę¹⁵ - 12 pracowników i na umowę zlecenie¹⁶ - 10 pracowników,
- w 2013 r. na umowę o pracę¹⁷ - ośmiu pracowników i na umowę zlecenie¹⁸ - trzech pracowników.

Łączna suma zapłacona za umowy-zlecenia wyniosła w 2011 r. 72,5 tys. zł, w 2012 r. – 58,9 tys. zł, a w I półroczu 2013 r. – 11,8 tys. zł.

W 2011 r. zawarto jedną umowę o dzieło, a w 2012 r. 3 umowy o dzieło z osobami nie będącymi pracownikami Centrum. Przedmiotem umowy z 2011 r. było przygotowanie i opracowanie biuletynu informacyjnego w ramach projektu „Nowa szansa” współfinansowanego z EFS, a w 2012 r. przygotowanie i ogłoszenie prelekcji podczas konferencji podsumowującej ten projekt.

(dowód: akta kontroli str. 15 - 23)

7. Zatrudnienie ogółem w CIS w badanym okresie było dostosowane do posiadanych środków i przedstawiało się następująco: w 2011 r. – 15 osób¹⁹, w 2012 r. – 16 osób²⁰, w pierwszym półroczu 2013 r. – 12 osób²¹.

¹³ Psychologa, dwóch pracowników socjalnych, w tym jednego na czas określony i na część etatu, siedmiu instruktorów reintegracji, w tym trzech na czas określony i część etatu i socjoterapeuta/doradcę zawodowego.

¹⁴ Radcę prawnego, psychologa/dietetyka, doradcę zawodowego, doradcę w zakresie zakładania spółdzielni socjalnej, dwóch terapeutów, rehabilitanta i dwóch informatyków.

¹⁵ Psychologa, dwóch pracowników socjalnych, w tym jednego na czas określony i na część etatu, ośmiu instruktorów reintegracji, w tym czterech na czas określony i trzech na część etatu i socjoterapeuta/doradcę zawodowego.

¹⁶ Radcę prawnego, psychologa/dietetyka, rehabilitanta, doradcę w zakresie zakładania spółdzielni socjalnej, terapeutę, dwóch informatyków, dwóch instruktorów fryzjerstwa, doradcę zawodowego.

¹⁷ Psychologa, pracownika socjalnego, pięciu instruktorów reintegracji zawodowej, w tym jednego na czas określony i socjoterapeuta/doradcę zawodowego.

¹⁸ Radcę prawnego, terapeutę i informatyka.

¹⁹ Dyrektor, główna księgowa, specjalista ds. kadr i administracji, pracownik ds. obsługi projektu, psycholog, dwóch pracowników socjalnych, siedmiu instruktorów reintegracji zawodowej i socjoterapeuta/doradca zawodowy.

²⁰ Dyrektor, główna księgowa, specjalista ds. kadr i administracji, pracownik ds. obsługi projektu, psycholog, dwóch pracowników socjalnych, ośmiu instruktorów reintegracji zawodowej i socjoterapeuta/doradca zawodowy.

W badanym okresie liczba instruktorów reintegracji zawodowej najpierw wzrosła z siedmiu w 2011 r. do ośmiu w 2012 r., a następnie zmalała do pięciu w 2013 r. Liczba pracowników socjalnych zmalała z dwóch osób w latach 2011-2012 do jednej w 2013 r. W latach 2011 - 2012 zostali dodatkowo zatrudnieni na czas określony pracownicy merytoryczni (pracownik socjalny i instruktorzy reintegracji zawodowej), w związku ze zwiększonym naborem oraz z uzyskaniem dodatkowych środków finansowych (środki unijne).

(dowód: akta kontroli str. 15 - 22)

Ustalone W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości następujące nieprawidłowości:

Na zajęciach z uczestnikami nie zawsze był spełniony warunek wynikający z art. 11 ust. 3 ustawy o zatrudnieniu socjalnym obligujący, aby na jednego pracownika prowadzącego bezpośrednio zajęcia z uczestnikami nie przypadało więcej, niż 5 uczestników.

Przykładowo w ramach realizacji Programu (konkursowego) „Nowa Szansa I” (w okresie od 3 stycznia do 31 października 2011 r., w którym brało udział 31 osób):

- na psychologa przypadało średnio od czterech do ośmiu uczestników na warsztatach motywacyjnych i od 10 do 16 uczestników na zajęciach z edukacji ogólnej i ekologicznej,
- na jednego instruktora reintegracji zawodowej przypadało od pięciu do ośmiu uczestników na zajęciach z teorii zawodu i od czterech do ośmiu uczestników na zajęciach integracyjno-manualnych.

W ramach realizacji programu Projekt systemowy „Razem wśród ludzi” (w okresie od 1 czerwca do 30 listopada 2011 r., w którym brało udział 36 osób):

- na instruktora integracji zawodowej przypadało średnio od pięciu do 19 uczestników na zajęciach z teorii zawodu i na zajęciach integracyjno-manualnych,
- na doradcę zawodowego przypadał średnio od dziewięciu do 11 uczestników na zajęciach z doradztwa zawodowego,
- na pracownika socjalnego przypadało średnio od dwóch do 11 uczestników na warsztatach edukacyjno-motywacyjnych.

W ramach realizacji programu Projekt systemowy „Razem wśród ludzi” (w okresie od 11 czerwca do 10 grudnia 2012 r., w którym brało udział 30 osób):

- na psychologa przypadało średnio od trzech do 11 uczestników na warsztatach motywacyjnych i od 10 do 23 uczestników na zajęciach z edukacji ogólnej i ekologicznej oraz na warsztatach motywacyjnych – Edukacja rodzinna,
- na doradcę zawodowego i socjoterapeutę przypadało średnio od 10 do 23 uczestników na zajęciach z doradztwa zawodowego i edukacji ogólnej i ekologicznej oraz od trzech do 11 uczestników na warsztatach motywacyjnych.

Według wyjaśnień Dyrektor CIS „w poszczególnych zajęciach może brać udział różna liczba osób w zależności od charakteru (rodzaju) samych zajęć (np. zajęcia warsztatowe - optymalna liczba osób od sześciu do 12 - ze względu na efektywność działań), od liczby obecnych osób w danym dniu (frekwencja) i od planu zajęć na konkretny dzień. Warsztaty motywacyjne, teoria zawodu, praktyki zawodowe prowadzone są oddzielnie w każdej grupie. Edukacja ogólna i ekologiczna, warsztaty z doradztwa zawodowego oraz psychoedukacja rodzinna prowadzone są po dwie i trzy grupy łącznie. Od 1 czerwca 2013 r. każda grupa zawodowa będzie miała oddzielnie warsztaty z doradztwa zawodowego oraz psychoedukację rodzinną. (...) Najważniejszą przyczyną niespełnienia wymogu art. 11 ust. 2 pkt 3 ustawy o zatrudnieniu socjalnym są względy finansowe (brak środków na nowe etaty). (...) Warunek zatrudnienia jednego pracownika na pięciu uczestników powoduje znaczny wzrost kosztów realizacji

²¹ Dyrektor, główna księgowa, specjalista ds. kadr i administracji, pracownik administracyjno - biurowy, psycholog, pracownik socjalny, pięciu instruktorów reintegracji zawodowej i socjoterapeuta/doradca zawodowy.

zatrudnienia socjalnego. Zajęcia reintegracji społecznej i zawodowej są realizowane poprzez różnorodne moduły szkoleniowe, często bardzo specjalistyczne (np. terapia uzależnień, poradnictwo prawne) wymagające zaangażowania wysokiej klasy specjalistów, terapeutów, którzy w tak małym mieście jak Chełm nie zawsze są dostępni w wymiarze etatu (w realizacji zadań posiłkujemy się zleceniami i „użyczaniem” pracowników w ramach partnerskiej współpracy np. z MOPR, PUP)”.

(dowód: akta kontroli str. 15 - 20, 211 - 212)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Realizacja przez Centrum Integracji Społecznej w Chełmie zadań określonych w ustawie o zatrudnieniu socjalnym w zakresie form aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykorzystania na te zadania publicznych środków finansowych.

Opis stanu faktycznego 8. Formularze zgłoszeniowe (wnioski do programu reintegracji społecznej i zawodowej) są przyjmowane w CIS w Chełmie w sposób ciągły. Rekrutacja do poszczególnych edycji reintegracji społecznej i zawodowej odbywa się średnio dwa razy w roku. Przyjmowane osoby pochodzą z katalogu osób określonych w art. 1 ust. 2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, w szczególności były to osoby: długotrwale bezrobotne, uzależnione od alkoholu poddające się procesowi leczenia lub po jego ukończeniu, bezdomne i po zwolnieniu z zakładu karnego. Decyzja w tym zakresie wynikała z danych statystycznych urzędu pracy, oddziału leczenia odwykowego, informacji ze schronisk dla bezdomnych, a także z danych MOPR w Chełmie. Są to kategorie osób najczęściej zgłaszających się do uczestnictwa w CIS.

Liczba osób zgłaszających się zazwyczaj przewyższała liczbę osób mogących uczestniczyć w programie, w związku z tym prowadzi się selekcję uczestników. Pierwszy etap rekrutacji polegał na wypełnieniu przez chętnych formularza zgłoszeniowego oraz oświadczenia o kwalifikowalności. Po stwierdzeniu, czy osoba spełnia wymogi formalne uczestnictwa oraz czy wykazuje wysoką motywację do uczestnictwa, wypełniany był przez nią Kwestionariusz Osobowościowy NEO-FFI oraz Kwestionariusz zainteresowań zawodowych. Kolejny etap to rozmowa rekrutacyjna przeprowadzana przez psychologa, socjoterapeutę/doradcę zawodowego oraz pracownika socjalnego. Uczestników wybierano na podstawie kryteriów: poziomu motywacji, cech osobowościowych, sytuacji rodzinnej, sytuacji zawodowej, sytuacji materialnej, zdeterminowania do zmiany swojej sytuacji życiowej. Uczestnicy programu kwalifikowani byli do uczestnictwa w programie przez komisję rekrutacyjną, w skład której wchodził: psycholog, socjoterapeuta/doradca zawodowy oraz pracownik socjalny. Liczby osób składających formularz zgłoszeniowy były następujące: w 2011 r. 228 osób²², w 2012 r. 135 osób²³, w 2013 r. do 9 maja 2013 r. zgłosiły się 44 osoby, z czego trzy osoby rozpoczęły realizację programu reintegracji społecznej i zawodowej. Pozostali uczestnicy (36 osób) obecnej edycji zostali zrekrutowani w grudniu 2012 r. Co roku coraz mniej osób zgłasza się do Centrum i coraz mniej osób jest przyjmowanych.

Według wyjaśnień Dyrektor CIS ograniczenie liczby przyjmowanych osób wynikało z przekazywania niewystarczających środków finansowych na realizację zatrudnienia socjalnego. Brak systemu finansowania jednostek zatrudnienia socjalnego oraz ograniczone możliwości finansowe gminy Miasto

²² Na 2011 r. przyjęto 37 osób w 2010 r. oraz 70 osób w 2011 r.

²³ Na 2012 r. przyjęto 40 osób w 2011 r. i 44 osoby w 2012 r.

Chełm powodują konieczność dostosowania liczebności grupy uczestników do przekazanego jednostce budżetu.

(dowód: akta kontroli str. 23 – 24, 211)

9. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia współpracę CIS z lokalnymi partnerami, tj. MOPR i PUP. CIS korzystało z opracowywanego przez Powiatowy Urząd Pracy monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie chełmskim oraz z informacji zamieszczanych na stronie internetowej PUP, dotyczących sytuacji na lokalnym rynku pracy. Centrum uczestniczyło także jako wystawca w targach pracy²⁴ organizowanych przez PUP, co pozwalało na zachowanie stałego kontaktu z lokalnymi pracodawcami i zdobywanie aktualnych informacji o zapotrzebowaniu na pracowników w konkretnych zawodach. Ponadto CIS zorganizował spotkanie informacyjne dotyczące zatrudnienia wspieranego (w dniu 26 kwietnia 2012 roku), w którym uczestniczyli pracodawcy, uczestnicy CIS i przedstawiciel PUP w Chełmie, który przedstawił procedury ubiegania się o organizację zatrudnienia wspieranego. CIS zorganizował także 31 sierpnia 2012 r. konferencję, podczas której zaproszeni goście z Instytutu Rozwoju Służb Społecznych w Warszawie, PUP w Chełmie i MOPR przedstawili m.in. perspektywy rozwoju zatrudnienia wspieranego oraz promowali instrumenty rynku pracy.

CIS współpracuje także z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie, skąd otrzymuje informacje od pracowników socjalnych o pogarszającej się sytuacji społecznej i rodzinnej ich podopiecznych.

Centrum kontynuuje nabór do kolejnych edycji programu reintegracji społecznej i zawodowej z uwagi na stałe zainteresowanie tą formą zatrudnienia²⁵. Osoby zgłaszające się do CIS najczęściej posiadały wykształcenie podstawowe, gimnazjalne lub zawodowe i były zainteresowane podniesieniem lub uzupełnieniem kwalifikacji najczęściej w kierunku konkretnych grup zawodowych, takich jak pracownik remontowo-budowlany (prace wykończeniowe itp.), pracownik gospodarczy, kucharz, opiekun nad osobą zależną czy fryzjer.

(dowód: akta kontroli str. 24 - 27)

10. Wszystkie osoby uczestniczące w programie CIS w latach 2011 - 2013 w momencie przystąpienia do programu były osobami bezrobotnymi zarejestrowanymi w PUP i posiadały niezbędne dokumenty potwierdzające status osób bezrobotnych. Ponadto wszyscy uczestnicy programu CIS byli podopiecznymi MOPR w Chełmie.

W badanym okresie najczęściej do Centrum przyjmowano uczestników na podstawie wniosków z ośrodka pomocy społecznej (50 na 107 przyjętych uczestników na 2011 r., 46 na 51 przyjętych na 2012 r. i 24 na 39 uczestników przyjętych na 2013 r.). Nieliczni uczestnicy zostali przyjęci do Centrum na podstawie wniosku z zakładu leczenia odwykowego (4 w 2011 r. i 1 w 2013 r.). W latach 2011 - 2013 PUP w Chełmie nie wystawiał wniosków do uczestnictwa w realizacji programu reintegracji społecznej i zawodowej w CIS, a także nie były tu kierowane osoby zamieszkałe w innych gminach.

(dowód: akta kontroli str. 28)

11. Centrum w latach 2011 - 2013 nie prowadziło działalności wytwórczej, handlowej lub usługowej. W badanym okresie Centrum prowadziło zajęcia reintegracji zawodowej dla 5 grup zawodowych: opiekuńczo-porządkowej, kulinarno-porządkowej, porządkowej, remontowo-porządkowej i fryzjerskiej. Rodzaje grup oraz usług do nich kierowanych były zbieżne z wnioskiem o przyznanie statusu z uwzględnieniem treści pism informujących Wojewodę Lubelskiego o zmianach danych zawartych we wniosku (wysyłanych na podstawie art. 5 ust. 4 pkt 1 ustawy o zatrudnieniu socjalnym) oraz były zbieżne z danymi zawartymi w sprawozdaniach rocznych składanych Wojewodzie Lubelskiemu za 2011 i 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 25 – 26, 180, 185, 194, 202, 220)

²⁴ Targi pracy: 31 maja 2011 r., 14 czerwca 2012 r., 24 października 2012 r.; Targi przedsiębiorczości „MIX możliwości” - 13 października 2011 r.

²⁵ Według listy osób składających formularz zgłoszeniowy w 2011 r. zgłosiło się 228 osób, w 2012 r. 135 osób a do 9 maja 2013 r. 44 osób.

12. Najwięcej osób przeszkolono w grupach: porządkowej – 19 osób w 2011 r. i 16 osób w 2012 r. oraz remontowo-porządkowej – po 17 osób w 2011 i 2012 r., co było zgodne z zapotrzebowaniem na pracowników w tych zawodach²⁶. Również duże zapotrzebowanie w tych latach było na zawody, do których przygotowywano w pozostałych grupach uczestników np. w 2011 r. były 34 oferty dla kucharzy, 30 ofert dla pomocy kuchennej, 26 ofert dla kelnerów (w grupie kulinarno-porządkowej przeszkolono 15 osób), 13 ofert dla fryzjerów (przeszkolono dziewięć osób), a w 2012 r. 48 ofert pracy dla pomocy kuchennej, 31 ofert dla kucharzy, 10 ofert dla kelnerów (w grupie kulinarno-porządkowej przeszkolono 14 osób), 23 oferty dla fryzjerów (przeszkolono 13 osób).

Według wyjaśnień Dyrektor CIS, Centrum monitoruje lokalny rynek pracy na podstawie przekazywanych analiz rynku pracy przez PUP w Chełmie. W celu realizacji praktyk zawodowych w środowisku jak najbardziej zbliżonym do otwartego rynku pracy Centrum podpisało porozumienia partnerskie z wybranymi przedsiębiorcami. Praktyczna nauka zawodu odbywa się w warsztatach na terenie tych zakładów²⁷. Wszystkie praktyki są nadzorowane przez instruktorów reintegracji zawodowej poszczególnych grup zawodowych. Specyficzną formą praktycznej nauki zawodu jest pracownia remontowo-budowlana funkcjonująca w miejscach, w których wykonywane są faktyczne remonty (malowanie, wykonywanie okładzin ceramicznych, ściennych itp.). Każdorazowo miejsce praktyk jest konsultowane z administratorem obiektu oraz jest podpisywane porozumienie na organizację tego typu warsztatu. Wartością dodaną tak zorganizowanej reintegracji zawodowej jest nauka funkcjonowania w autentycznym miejscu pracy. W 2012 r. w ramach reintegracji zawodowej zostały zorganizowane praktyki zawodowe w wielu miejscach²⁸. W związku z powyższym w latach 2011 – 2013 najwięcej osób zostało przeszkolonych w grupach: remontowo – porządkowej (34 os.) oraz porządkowej (35 os.).

(dowód: akta kontroli str. 31 – 32, 204 - 206)

13. W latach 2011 - 2013 nie wystąpiły przypadki przedłużania okresu uczestnictwa w Centrum Integracji Społecznej w Chełmie.

(dowód: akta kontroli str. 32)

14. Dyrektor CIS w latach 2012 - 2013 wystąpił do PUP o skierowanie 2 absolwentów Centrum Integracji Społecznej w Chełmie do zatrudnienia wspieranego u pracodawcy na podstawie art.16 ust.1 pkt 1 ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz art. 108 ust. 1 pkt 41 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy²⁹. Wynikiem tego działania było podjęcie pracy przez te osoby.

W ramach doradztwa zawodowego w CIS były poruszane między innymi takie tematy jak: planowanie rozwoju zawodowego i edukacyjnego, aktywne poruszanie się na rynku pracy oraz zajęcia dotyczące zatrudnienia wspieranego, które są jedną z form zatrudnienia po ukończeniu programu CIS. Zapraszano również przedstawicieli instytucji rynku pracy, lokalnych przedsiębiorców, oraz przedstawicieli placówek, z którymi zawarto porozumienia partnerskie. Wynikiem tych spotkań było:

- podjęcie pracy przez uczestników po ukończeniu programu (na podstawie umowy o pracę oraz umów cywilnoprawnych) – (w 2011 r. 9 umów, w 2012 r. 12 umów, 2013 r. 4 umowy),
- podjęcie stażu przez uczestników po ukończeniu programu (w 2012 r. 4 staże, w 2013 r. 3 staże).

(dowód: akta kontroli str. 32 - 33)

15. Szczegółowym badaniem objęto lata 2011–2012, w których program zatrudnienia

²⁶ W 2011 r. najwięcej ofert pracy w Chełmie było dla następujących stanowisk pracy: robotnik gospodarczy – 505 ofert pracy, robotnik budowlany – 66 ofert pracy, a w 2012 r.: robotnik gospodarczy – 554 oferty pracy, robotnik budowlany – 63 oferty pracy.

²⁷ Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Zakład Oczyszczania Miasta, Przedsiębiorstwo Usług Mieszkaniowych, Chełmskie Linie Autobusowe, placówki podległe Urzędowi Miasta Chełm.

²⁸ Były to m.in.: remont sanitariatu w Urzędzie Miasta, remont sanitariatów: Wydziału Spraw Społecznych, Straży Miejskiej, remont pomieszczeń biurowych w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, częściowa wymiana stolarki okiennej w ZSZ Nr 5, częściowa wymiana stolarki okiennej w Centrum Integracji Społecznej, część grupy kulinarnej stanowiła wsparcie dla kadry w charakterze pomocy kuchennej w Przedszkolach Miejskich.

²⁹ Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz.415, j.t.

socjalnego był realizowany w sześciu edycjach (po trzy edycje w 2011 r. i w 2012 r.). W ramach wymienionych edycji rozpoczęło zajęcia 158 uczestników (107 w 2011 r. i 51 w 2012 r.), natomiast z wynikiem pozytywnym zakończyło je 140 osób (88,6%). Usamodzieliło się ekonomicznie 25 osób (17,9%), w tym 15 w 2011 r. (2 osoby uzyskały uprawnienie do świadczenia emerytalnego) i 10 w 2012 r. Na podstawie szczegółowego badania dokumentacji sporządzonej przez Centrum dla 20 uczestników³⁰ zajęć, którzy w badanym okresie usamodzielnili się ekonomicznie (wybranych spośród 25 osób) stwierdzono, iż: kryteria i sposób selekcji ww. uczestników były jednakowe, kandydaci do programu składali formularz zgłoszeniowy, oświadczenie o kwalifikowalności, wypełniali ankietę na temat swoich predyspozycji i uwarunkowań, oraz podlegali ocenie trzyosobowej komisji rekrutacyjnej. Wszyscy uczestnicy odbyli miesięczny okres próbny, w którym pobierali świadczenie integracyjne w wysokości połowy zasiłku dla bezrobotnych. Jeden z uczestników zrezygnował w trakcie okresu próbnego (2011 r.) z powodu podjęcia pracy zarobkowej. Pozostali otrzymali pozytywną opinię Centrum oraz skierowanie od kierownika MOPS o kwalifikacji do dalszego uczestnictwa w programie (na wniosek CIS). Trzech uczestników odstąpiło od realizacji zajęć w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego przed zakończeniem programu zajęć z powodu podjęcia pracy zarobkowej (wszyscy w 2011 r.). Uczestnicy złożyli wnioski o przyznanie świadczeń integracyjnych, które były naliczane w wysokości zgodnej z art. 15 ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Uczestnikom nie zostały przyznane motywacyjne premie integracyjne. W Indywidualnym Programie Zatrudnienia Socjalnego (IPZS) zasady uczestnictwa były określane jednakowo dla każdego uczestnika. Wg wyjaśnienia Dyrektora Centrum dopiero w trakcie realizacji IPZS prowadzone są zajęcia grupowe - jednakowe dla wyodrębnionych grup uczestników oraz zajęcia indywidualne dostosowane do indywidualnych potrzeb każdego z uczestników. Na etapie rekrutacji diagnozowane są deficyty u potencjalnych uczestników takie jak: nieprawidłowa samoocena, brak umiejętności aktywnego poszukiwania pracy, problemy wychowawcze, wycofanie się z życia społecznego zawodowego, dlatego też w IPZS zawarte jest zobowiązanie dotyczące uczestnictwa we wszystkich proponowanych przez CIS zajęciach służących rozwiązaniu tych problemów. Uczestnicy realizowali ogólnie założone postanowienia programu, jednakże podejście do uczestników było zindywidualizowane. Wszyscy uczestnicy w trakcie uczestnictwa w programie mieli możliwość korzystania, wg indywidualnych potrzeb, z porad i wsparcia psychologa, doradcy zawodowego, socjoterapeuty, pracownika socjalnego i instruktora reintegracji zawodowej, zatrudnionych na pełnych etatach.

Wg zaświadczeń wystawianych dla uczestników, którzy ukończyli program zatrudnienia socjalnego na podstawie art. 13 ust. 5a ustawy o zatrudnieniu socjalnym, dla konkretnego uczestnika w ramach zajęć przygotowania zawodowego zróżnicowana była ilość godzin w poszczególnych rodzajach zajęć, przy czym czas praktyk zawodowych dla żadnej grupy nie był niższy niż 60 procent ogólnej ilości godzin.

(dowód: akta kontroli str. 210 - 235, 242 - 244, 247 - 250, 252 - 261, 496 - 506)

16. Działalność CIS była finansowana ze środków pozyskiwanych z budżetu gminy na działalność statutową, z Funduszu Pracy (FP) na świadczenia integracyjne i zatrudnienie wspierane oraz ze środków unijnych pochodzących z Europejskiego Funduszu Socjalnego (EFS) na realizację projektów w ramach programów operacyjnych.

W 2011 r. wysokość przychodów zrealizowanych wyniosła ogółem 1.500,0 tys. zł, w tym największą pozycję w przychodach stanowiły środki z EFS 722 tys. zł (48,1%) i kolejno środki z FP 432,0 tys. zł (28,8%) i z budżetu gminy 346,0 tys. zł (23,1%). W 2012 r. wysokość przychodów wykonanych wyniosła ogółem 1.447,0 tys. zł, a największą pozycję stanowiły środki z EFS w wysokości 531,0 tys. zł (36,7%) oraz kolejno środki z FP - 487,0 tys. zł (33,7%) i dotacja z budżetu gminy 429,0 tys. zł (29,6%). Niewykorzystane środki dotacji otrzymane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w ramach realizacji programu reintegracji społecznej i zawodowej (dwie edycje projektu „Nowa szansa” realizowane od 1 października 2010 r. do 30 września 2012 r.) wyniosły 62,5 tys. zł (w tym z 2012 r.

³⁰ Po 10 osób z 2011 r. i 2012 r.

50,4 tys. zł) zostały zwrócone na wskazany w umowie o dofinansowanie projektu POKL rachunek w dniu 23 października 2012 r.

W planie finansowym na 2013 r. założono przychody ogółem w wys. 891,0 tys. zł, na które składały się środki z FP w wys. 491,0 tys. zł (55,1%) oraz dofinansowanie z gminy 400,0 tys. zł (44,9%).

Wg wyjaśnienia Dyrektor CIS w latach 2011 - 2012 pozyskane środki z EFS, (w trybie konkursowym) pozwoliły na sfinansowanie bieżącej działalności Centrum. Natomiast na rok 2013 r. CIS nie pozyskało środków unijnych i Dyrektor Centrum wystąpiła do Urzędu Miasta o dodatkowe zwiększenie planu wydatków (sfinansowanie bieżącej działalności) w wys. 60,0 tys. zł, tj. zwiększenie o 15,0 % przydzielonej kwoty dotacji na 2013 r. Do dnia zakończenia kontroli CIS nie otrzymał odpowiedzi na wniosek o zwiększenie planu wydatków ze środków dotacji budżetu Miasta Chełm.

(dowód: akta kontroli str. 244 - 245, 262 - 284)

17. Wydatki w 2011 r. wyniosły ogółem 1.500,0 tys. zł (100% planu), a w 2012 r. 1.447,0 tys. zł (100% planu). Największe pozycje wydatków stanowiły wynagrodzenia osobowe z pochodnymi – odpowiednio 577,0 tys. zł (38,5%) oraz 583,0 tys. zł (40,3%), świadczenia reintegracyjne i składki na ubezpieczenie społeczne – 432,0 tys. zł (28,8%) oraz 487,0 tys. zł (33,7%) i wydatki rzeczowo-administracyjne – 491,0 tys. zł (32,7%) oraz 377,0 tys. zł (26,0%). W latach 2011 i 2012 CIS nie wydatkował środków na cele inwestycyjne.

(dowód: akta kontroli str. 245, 285 – 317)

18. W latach 2011 – 2012 Centrum realizowało projekt współfinansowany z dotacji ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS – Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej, Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Centrum było beneficjentem umowy o dofinansowanie zawartej 31 sierpnia 2010 r. z Samorządem Województwa Lubelskiego – Wojewódzkim Urzędem Pracy w Lublinie o kwocie dofinansowania w wys. 1.418,0 tys. zł. (aneks do umowy z 2 sierpnia 2012 r.).

Projekt pn. „Nowa szansa” składał się z dwóch edycji. Pierwsza o okresie realizacji od 1 października 2010 r. do 30 września 2011 r. (wys. dofinansowania 836,9 tys. zł, w tym 2010 r. – 102,2 tys. zł) oraz druga od 1 listopada 2011 r. do 30 września 2012 r. (wys. dofinansowania 581,1 tys. zł). Wniosek o dofinansowanie zakładał przeszkolenie zawodowe w ramach projektu 68 osób bezrobotnych i został zrealizowany w 92,7 % (szkolenia w I i II edycji ukończyły łącznie 63 osoby). W pozostałych istotnych wskaźnikach (liczba osób, które uzyskały lub uzupełniły swoje kwalifikacje zawodowe oraz osób, które uzyskały zatrudnienie), wskaźniki realizacji były lepsze od założonych we wniosku o dofinansowanie (od 112 % do 133 %).

(dowód: akta kontroli str. 262 - 282, 318 – 343, 483 - 495)

19. W ramach zajęć z zakresu reintegracji zawodowej i społecznej Centrum zleciło w latach 2011 - 2012 prowadzenie części zajęć podmiotom zewnętrznym. W 2011 r. były to trzy zlecenia dla dwóch podmiotów o łącznej wartości brutto 9,4 tys. zł w 2012 r. były to cztery zlecenia dla dwóch podmiotów o łącznej wartości brutto 17,1 tys. zł. Podmioty zewnętrzne prowadziły zajęcia w zakresie: pierwsza pomoc przedmedyczna, ABC przedsiębiorczości, wizaż i stylizacja paznokci. Łączna ilość godzin zajęć w ramach zleceń wynosiła 380, a średnia cena 60 zł za godzinę szkolenia. Wartość świadczonych usług w ramach tych zleceń (poniżej 14.000 euro) nie obligowała do konieczności zastosowania trybu określonego w ustawie Prawo Zamówień Publicznych (PZP)³¹.

(dowód: akta kontroli str. 246-247)

W kontrolowanym okresie Centrum przeprowadziło trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na podstawie art. 10 ust. 1 oraz art. 39 - 44 ustawy PZP. Wszystkie postępowania odbyły

³¹ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

się w trybie przetargu nieograniczonego w 2011 r. Dwa z nich posiadały wartość zamówienia określoną powyżej równowartości 14.000 euro (19.900 euro i 15.081 euro), dla których istniał obowiązek stosowania trybu przewidzianego w ustawie PZP, a jedno poniżej (8.610 euro) i były związane z realizacją projektu pn. „Nowa szansa” w ramach dofinansowania ze środków UE. Wszystkie postępowania dotyczyły usługi żywienia polegającej na przygotowywaniu i wydawaniu gorących posiłków dla uczestników zajęć reintegracyjnych w CIS. Wszystkie postępowania wygrał ten sam oferent (firma z Chelma).

(dowód: akta kontroli str. 343)

Ogłoszenia o dwóch przetargach nieograniczonych na świadczenie usług żywienia w okresie od 15 lutego do 31 grudnia 2011 r. i w okresie od 2 stycznia do 31 sierpnia 2012 r. (dla obu części edycji projektu „Nowa szansa”) zostały opublikowane odpowiednio w dniach 24 stycznia i 5 grudnia 2011 r. Powołano komisje przetargowe (10 stycznia i 20 listopada 2011 r.), a szacunkowe wartości zamówienia zostały ustalone (10 stycznia i 20 listopada 2011 r.) zgodnie z właściwym przelicznikiem kursu euro³². W pierwszym przetargu (w terminie składania ofert 2 lutego 2011 r.) komisja wybrała najtańszą z trzech złożonych ofert o wartości 45.838,89 zł netto (49.506,00 zł brutto), a w drugim przetargu (14 grudnia 2011 r.) komisja wybrała najtańszą z czterech złożonych ofert o wartości 34.738,89 zł netto (37.518,00 zł brutto). Umowy z wybranym oferentem podpisane zostały w dniu 8 lutego i 23 grudnia 2011 r. z klauzulą, iż na każdy miesiąc CIS będzie podawał uaktualnione zamówienia odnośnie ilości posiłków. Faktyczna wielkość wydatku³³ na zrealizowanie ww. usługi w obu przypadkach była niższa niż pierwotnie planowano i wyniosła 39.451 zł brutto (w pierwszym przetargu) oraz 30.576,43 zł brutto (w drugim przetargu).

W wyniku zweryfikowania zgodności postępowania przez CIS przy zamówieniach publicznych z wymogami ustawy PZP o wartości zamówienia powyżej 14.000 euro nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 344 – 399, 400 – 457)

Ustalone
nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Skuteczność działań CIS w Chelmie w celu przygotowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do samodzielnego świadczenia pracy na otwartym rynku.

Opis stanu faktycznego 20. W latach 2011 - 2013 (do 31 maja) CIS realizował zajęcia z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej w ramach siedmiu edycji. W 2011 r. były realizowane trzy edycje, w 2012 r. również trzy edycje (w tym jedna była kontynuacją edycji rozpoczętej w 2011 r.), natomiast w 2013 r. w trakcie realizacji była jedna edycja. Łącznie we wszystkich edycjach rozpoczęło zajęcia 197 uczestników, w tym w 2011 r. 107 uczestników, w 2012 r. - 51, a w 2013 r. - 39. Największą grupę wśród rozpoczynających szkolenie stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, łącznie 132 (67,0%). Według stanu na 31 maja 2013 r. zajęcia ukończyło 141 uczestników (71,6%, jedna osoba w 2013 r.), zaprzestano realizacji programu 19 osób (jedna osoba w 2013 r.), w tym usunięto osiem osób, a 38 osób kontynuowało uczestnictwo.

(dowód: akta kontroli str. 247 - 252)

³² Wskazany w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 roku w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczenia wartości zamówienia publicznego (Dz. U. Nr 224, poz. 1796), tj. 3,839 zł/1 euro.

³³ Wynikająca z uaktualnionej przez CIS mniejszej ilości posiłków.

21. W latach 2011 - 2013 (do 31 maja) 26 uczestników³⁴ w różnej formie³⁵ usamodzielnio się na rynku pracy (spośród 141, którzy ukończyli zajęcia, tj. 18,4%), z czego 22 osoby znalazły zatrudnienie u pracodawców poza formą zatrudnienia wspieranego, dwie osoby nabyły uprawnienia do świadczeń emerytalnych i dwie osoby zostały zatrudnione w ramach zatrudnienia wspieranego. Największą grupę stanowili uczestnicy, którzy przekwalifikowali się, przyczynili do zawodu lub podwyższyli kwalifikacje (23 osoby). Wśród 25 osób usamodzielnionych ekonomicznie z lat 2012 - 2013 (gdy były realizowane w CIS również programy ze środków unijnych) było 21 uczestników programów konkursowych, tj. 84,0 % i czterech uczestników programów systemowych, tj. 16,0 %.

(dowód: akta kontroli str. 220, 247 - 252)

22. Wg wyjaśnienia Pani Dyrektor Centrum, wskaźniki efektywności działania CIS, poza mierzalnym wskaźnikiem w postaci ilości absolwentów, którzy usamodzielnili się ekonomicznie, są trudno mierzalne, gdyż zaliczają się do tzw. wskaźników miękkich. Są to np. podniesienie własnych aspiracji wśród uczestników zajęć, podniesienie samooceny, rozwój umiejętności społecznych czy kształtowanie postaw prozdrowotnych. Ich zasięg mógłby zostać określony w badaniach ankietowych wśród tych uczestników, którzy już zaczęli funkcjonowanie w rolach rodzinnych, społecznych i zawodowych po zakończeniu programów IPZS.

(dowód: akta kontroli str. 251 - 252)

23. W latach 2011-2012 18 osób zaprzestało realizacji IPZS, tj. 12,8% spośród 140 uczestników, którzy zakończyli zajęcia w dotychczasowych edycjach. Powodami tego były: trwale opuszczanie zajęć w Centrum przez osiem osób oraz złożenie przez 10 uczestników oświadczenia o odstąpieniu od realizacji programu. Szczegółowemu badaniu poddano dokumentację sześciu osób, które zaprzestały realizacji programu w latach 2011 i 2012, po trzy osoby z każdego roku, w tym dwie z powodu długotrwałego opuszczenia zajęć, jedna na podstawie oświadczenia o zaprzestaniu realizacji IPZS. We wszystkich skontrolowanych przypadkach stwierdzono wydanie decyzji i dostarczenie ich osobom skreślonym z listy uczestników zajęć w ramach IPZS z powodu długotrwałego opuszczenia zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 458 - 474)

24. W okresie objętym kontrolą wystąpiło sześć przypadków niezakwalifikowania kandydata do CIS po odbytym miesięcznym okresie próbnym, z tego pięć w 2011 r. i jeden w 2012 r. Głównym powodem było opuszczanie zajęć przez uczestników w trakcie okresie próbnego.

[dowód: akta kontroli str. 507]

25. Wg wyjaśnień Pani Dyrektor Centrum placówka nie dysponuje możliwościami prawnymi ani technicznymi dla monitorowania losów uczestników po ukończeniu przez nich zajęć. Dokumentacja dotycząca podjęcia pracy znajdująca się w CIS (kserokopie umów pracy, itp.) wynika jedynie z dobrej woli absolwentów.

(dowód: akta kontroli str. 244)

26. Z informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie wynika, że według stanu na 26 czerwca 2013 r., spośród 20 osób objętych szczegółowym badaniem w zakresie realizacji usług reintegracyjnych zarejestrowanych było 7 osób (35%), w tym sześć jako bezrobotne bez prawa do zasiłku, a jedna z prawem do zasiłku. Pozostałych 13 osób nie figurowało w rejestrze osób bezrobotnych w ww. dacie.

(dowód: akta kontroli str. 475 - 478)

Z informacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie wynika, że według stanu na 18 czerwca 2013 r. spośród dwudziestu osób objętych badaniem dziewięć (45%) nie korzystało w 2013 r. z pomocy opieki społecznej, pięć korzystało w okresie od stycznia do czerwca 2013 r. z zasiłku celowego lub

³⁴ W 2011 r. usamodzielnio się 15 osób, w 2012 r. 10 osób, a w 2013 r. 1 osoba.

³⁵ Umowa o pracę – 16 osób, umowa o dzieło – 3 osoby, umowa zlecenie – 5 osób, świadczenia emerytalne – 2 osoby, przy czym 1 osoba zawarła umowę zlecenie w dniu 28 listopada 2011 r. i umowę o pracę 30 marca 2012 r. z tym samym pracodawcą.

zasiłku okresowego, a siedem otrzymywało różne formy pomocy rodzinnej, głównie gorące posiłki dla dzieci (pięć) lub pomoc socjalną dla członka rodziny (dwie).

(dowód: akta kontroli str. 479 - 482)

27. Wydatki Centrum w przeliczeniu na jednego uczestnika, który rozpoczął zajęcia z reintegracji zawodowej i społecznej wynosiły w 2011 r. 14,0 tys. zł (wydatki CIS ogółem 1.500 tys. zł, rozpoczęło zajęcia 107 uczestników), a w 2012 r. 17,9 tys. zł (wydatki CIS ogółem 1.447 tys. zł, uczestnicy 81, w tym 51 rozpoczęło zajęcia plus 30, którzy kontynuowali program z 2011 r.).

W przeliczeniu na liczbę uczestników programu, którzy usamodzielnili się ekonomicznie, wydatek ten kształtował się w 2011 r. (z 15, którzy się usamodzielnili należy wyłączyć dwie osoby, które nabyły uprawnienie do świadczeń emerytalnych) w wysokości 115,4 tys. zł, a w 2012 r. w wysokości 144,7 tys. zł (10 osób).

(dowód: akta kontroli str. 252)

Ustalone
nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁶, wnosi o:

- podjęcie działań w celu zapewnienia prowadzenia zajęć w grupach, w których na jednego pracownika prowadzącego bezpośrednio zajęcia z uczestnikami przypadają będzie nie więcej niż pięciu uczestników Centrum.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

³⁶ Dz.U. z 2012 r., poz.82

Warszawa, dnia sierpnia 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

p.o. Wicedyrektor
Elżbieta Matuszewska

Za zespół kontrolerski:

Jacek Rupert
Gł. specjalista k.p.

.....
Podpis

.....
Podpis